କେ. ଶାମରାଓ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ବନାମ

ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ

ମାର୍ଚ୍ଚ 4,2003

[ୱାଇ. କେ. ସଭରୱାଲ ଏବଂ ଏଚ. କେ. ସେମା, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ବମ୍ବେ ସାର୍ବଜନୀନ ନ୍ୟାସ ଅଧିନିୟମ, 1950 – ଧାରା 5 – ଉକ୍ତ ଧାରା ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତ ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ – ଅବମାନନା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଧିନିୟମ, 1971ର ଧାରା 2 ଏବଂ 3ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ 'ନ୍ୟାୟାଳୟ' କି ନୁହେଁ– ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଗଲା, ହଁ, କାରଣ ସେ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଧାରଣ କରନ୍ତି– ଅବମାନନା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଧିନିୟମ, 1971, ଧାରା 2 ଏବଂ 3 ।

ଉତ୍ତରଦାତା ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ ରାଜ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ସେବାରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ଜଣେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ ଥିଲେ, ଯାହାଙ୍କ ସେବାକୁ ବମ୍ବେ ସାର୍ବଜନୀନ ନ୍ୟାସ ଅଧିନିୟମ, 1950ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ଅଧୀନରେ ରଖାଯାଇଥିଲା।ଅପିଲକାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ କେତେକ ସମ୍ବାଦ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ, ଯାହାକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟର ମର୍ଯ୍ୟାଦାହାନିକାରକ ଏବଂ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଶାସନରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟପ୍ରଣୋଦିତ ବୋଲି କୁହାଯାଇଥିଲା । ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ସନ୍ଦର୍ଭ ଆଧାରରେ ସେମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅବମାନନା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା । ଅପିଲକାରୀମାନେ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଆପତ୍ତି ଉଠାଇ ଦାବି କରିଥିଲେ ଯେ, ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ 'ନ୍ୟାୟାଳୟ' ନୁହନ୍ତି; ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅବମାନନା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉକ୍ତ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଆପତ୍ତିକୁ ଖାରଜ କରି ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ, ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତ ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅବମାନନା ଅଧିନିୟମ, 1971ର ଧାରା 2 ଏବଂ 3ର ଅର୍ଥରେ ଏକ 'ନ୍ୟାୟାଳୟ' ଅଟନ୍ତି । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନ ।

ଏହି ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରି, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ରାୟ ଦେଲେ : **1.1** ବମ୍ବେ ସାର୍ବଜନୀନ ନ୍ୟାସ ଅଧିନିୟମ, **1950**ର ଯୋଜନା, ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷମତା ଏବଂ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଏ ଯେ, ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ ଜଣେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଆଇନଗତ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଥିବା ଅଧିକାରୀ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ସାର୍ବଜନୀନ ନ୍ୟାସର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିମ୍ବା କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତି ନ୍ୟାସ ସମ୍ପତ୍ତି କି ନୁହେଁ, ସେଥିପାଇଁ କୌଣସି ବିବାଦ ଉଠିଲେ, ସେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଶୁଣାଣି କରିବେ, ପ୍ରମାଣ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ଏବଂ ମାମଲାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ପ୍ରମାଣକୁ ବିଚାର କରି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବେ । ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଅପିଲରେ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ବୈଧତା ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇପାରିବ । ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଇ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥିବା ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତାକୁ ବର୍ଜିତ କରାଯାଇଛି ।

1.2. ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କର କେବଳ ଏକ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକରଣର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ନାହିଁ, ବରଂ ସେ ଏପରି ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବା ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାର କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟ ରଖନ୍ତି, ଯାହାର ଚୂଡ଼ାନ୍ତତା ଏବଂ ପ୍ରାମାଣିକତା ରହିଥାଏ, ଯାହାକି ଏକ ନ୍ୟାୟିକ ରାୟର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ପରୀକ୍ଷାମୂଳକ ମାନଦଣ୍ଡ ଅଟେ । ଏହିପରି, ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିକଟରେ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସମସ୍ତ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ବିଦ୍ୟମାନ ଅଛି । ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ କିଛି ପ୍ରଶାସନିକ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ପଡୁଥିବା ତଥ୍ୟ, ସେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନୁହନ୍ତି ବୋଲି ନିଷ୍କର୍ଷରେ ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ରଖେ ନାହିଁ । କାରଣ, ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସମସ୍ତ ପକ୍ଷଙ୍କୁ ଶୁଣାଣି କରିବା ପରେ, ଅପିଲରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତତା ଅଧୀନରେ ଥିବା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିଷ୍ପତ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଛି । ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଧାନତଃ ନ୍ୟାୟିକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ପ୍ରଦାନକାରୀ ପ୍ରକୃତିର । ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ସମନ ଜାରି କରିବା, ଦଲିଲପତ୍ର ଉପସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ କରିବା, ଶପଥପୂର୍ବକ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ଏବଂ ଉପସ୍ଥାପିତ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଓ ଯୁକ୍ତିତର୍କ ଆଧାରରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ପହଞ୍ଚିବା ସମେତ ଏକ ସାଧାରଣ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିକଟରେ ରହିଛି । ଏହିପରି, ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅବମାନନା ଅଧିନିୟମ, **1971**ର ଧାରା **2** ଏବଂ **3**ର ପ୍ରୟୋଜନ ପାଇଁ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଟନ୍ତି ।

ଭାରତ ବ୍ୟାଙ୍କ ଲିମିଟେଡ୍, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ ବନାମ ଭାରତ ବ୍ୟାଙ୍କ *ଲିମିଟେଡ୍, ଦିଲ୍ଲୀର କର୍ମଚାରୀମାନେ ଓ ଅନ୍ୟଜଣେ,* ***[1950] SCR 459;*** *ବ୍ରଜାନନ୍ଦନ* ସିହ୍ନା ବନାମ ଜ୍ୟୋତି *ନାରାୟଣ, [1955]* 2 *SCR 955;* ଶ୍ରୀ ବିରିନ୍ଦର କୁମାର ସତ୍ୟୱାଦୀ *ବନାମ ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ,* ***[1955] 2 SCR 1013;*** *ଏବଂ ଠାକୁର* ଯୁଗଲ କିଶୋର ସିହ୍ନା ବନାମ ସୀତାମଢ଼ି *ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ କୋ-ଅପରେଟିଭ୍ ବ୍ୟାଙ୍କ ଲିମିଟେଡ୍ ଓ ଅନ୍ୟଜଣେ,* ***[1967] 3 SCR 163*** *ମାମଲାର ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ* ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଛି ।

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 1534/1995.

କର୍ଣ୍ଣାଟକ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅବମାନନା ମାମଲା (ଫୌଜଦାରୀ) ସଂଖ୍ୟା 4/1992ରେ 9.10.1992 ତାରିଖରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଏହି ଅପିଲ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ସଞ୍ଜୀବ ସେନ୍, ଆର୍. ଏନ୍. କରଞ୍ଜୱାଲା, ଶ୍ରୀମତୀ ନନ୍ଦିନୀ ଗୋରେ ଏବଂ ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣିକ କରଞ୍ଜୱାଲା ।

ଉତ୍ତରଦାତା ପାଇଁ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ଦାଭେ, ସତ୍ୟ ମିତ୍ର ଏବଂ ସଞ୍ଜୟ ଆର. ହେଗଡେ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ **ୱାଇ.କେ. ସବରୱାଲ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ** ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ବମ୍ବେ **ପବ୍ଲିକ ଟ୍ରଷ୍ଟ ଅଧିନିୟମ,** 1950 (ସଂକ୍ଷେପରେ, 'ଅଧିନିୟମ'), ଯାହା କର୍ଣ୍ଣାଟକ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ, ତାହାର ଧାରା 5 ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତ ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅବମାନନା ଅଧିନିୟମ, 1971ର ପ୍ରୟୋଜନ ପାଇଁ ଏକ 'ନ୍ୟାୟାଳୟ' କି ନୁହେଁ, ତାହା ହିଁ ଏହି ଅପିଲରେ ବିଚାରଣୀୟ ପ୍ରଶ୍ନ ।

ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶିତ ସମ୍ବାଦକୁ ଆଧାର କରି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅବମାନନା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ବେଳଗାଉଁର ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରେରଣ ଆଧାରରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅବମାନନା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା । ଉକ୍ତ ପ୍ରକାଶନର ତିନିଜଣ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅପିଲକାରୀ ଯଥାକ୍ରମେ ପରିଚାଳନା ସମ୍ପାଦକ, ସମ୍ପାଦକ, ମୁଦ୍ରକ ଏବଂ ପ୍ରକାଶକ ଥିଲେ। ପ୍ରଥମ ଅପିଲକାରୀଙ୍କର ଅପିଲ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ସମୟରେ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥିବାରୁ, ଉକ୍ତ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅପିଲ ଲୋପ ପାଇଛି । ଉକ୍ତ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ତିନୋଟି ଭିନ୍ନ ତାରିଖରେ ପ୍ରକାଶିତ ସମ୍ବାଦଗୁଡ଼ିକୁ ମାନହାନିକର ଏବଂ

ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଶାସନରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ବୋଲି କୁହାଯାଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲଟି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସେହି ରାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁଥିରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଆପତ୍ତିର ନିଷ୍ପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ମାମଲାର ତଥ୍ୟଗତ ପୃଷ୍ଠଭୂମିକୁ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ଆଲୋଚନା କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ଆପତ୍ତି ଏହା ଥିଲା ଯେ, ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନୁହନ୍ତି; ତେଣୁ, ସେମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅବମାନନା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉକ୍ତ ଆପତ୍ତିକୁ ଖାରଜ କରି ଏହା ରାୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଥିବା ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅବମାନନା ଅଧିନିୟମ, 1971 ର ଧାରା 2 ଏବଂ 3 ର ଅର୍ଥରେ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଟନ୍ତି । ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଆପତ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲରେ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ କରାଯାଇଛି ।

ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ ରାଜ୍ୟର ନ୍ୟାୟିକ ବିଭାଗରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ଜଣେ ଦେୱାନୀ ବିଚାରପତି ଥିଲେ। ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କୁ ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ସେବାକୁ ସରକାରଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପଲବ୍ଧ କରାଯାଇଥିଲା ।**ସହକାରୀ** ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ କି ନୁହେଁ, ତାହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପାଇଁ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହା ଦେଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ, ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିକଟରେ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ବିଦ୍ୟମାନ ଅଛି କି ନାହିଁ ।

'ନ୍ୟାୟାଳୟ' ଶବ୍ଦର ପରିଭାଷା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅବମାନନା ଅଧିନିୟମରେ ଦିଆଯାଇନାହିଁ। ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବିବାଦୀୟ ପ୍ରଶ୍ନର ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2(4) ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଉକ୍ତ ଶବ୍ଦର ପରିଭାଷା କୌଣସି ସହାୟତା କିମ୍ବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ପ୍ରଦାନ କରେ ନାହିଁ ।

ପୂର୍ବୋକ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କେତେକ ନିଷ୍ପତ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ ସମାନ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଭିନ୍ନ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ିକର ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ସମୀଚୀନ ହେବ ।

ଭାରତ ବ୍ୟାଙ୍କ ଲିମିଟେଡ୍, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ ବନାମ *ଭାରତ ବ୍ୟାଙ୍କ ଲିମିଟେଡ୍, ଦିଲ୍ଲୀର କର୍ମଚାରୀମାନେ ଓ ଅନ୍ୟଜଣେ,* [1950] SCR 459 ମାମଲାରେ, ଔଦ୍ୟୋଗିକ ବିବାଦ ଅଧିନିୟମ, 1947 ଅନୁଯାୟୀ ଗଠିତ ଔଦ୍ୟୋଗିକ ଅଧିକରଣ ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 136ରେ

ପ୍ରୟୋଜନ ପାଇଁ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ କି ନୁହେଁ, ସେହି ପ୍ରଶ୍ନର ବିଚାର କରିବାବେଳେ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଫଜଲ ଅଲ୍ଲୀ ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ଯେ, ଉକ୍ତ ଅଧିକରଣର ନିକଟରେ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସମସ୍ତ ବାହ୍ୟ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ରହିଛି ।

ବ୍ରଜାନନ୍ଦନ ସିହ୍ନା ବନାମ *ଜ୍ୟୋତି ନାରାୟଣ*, [1955] 2 SCR 955 ମାମଲାରେ, ପବ୍ଲିକ ସର୍ଭାଣ୍ଟସ୍ (ଇନକ୍ୱାରିଜ୍) ଅଧିନିୟମ, 1850 ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତ ଜଣେ ଆୟୁକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅବମାନନା ଅଧିନିୟମ, 1952ର ଅର୍ଥରେ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ କି ନୁହେଁ, ସେହି ପ୍ରଶ୍ନ ବିଚାର କରିବା ସମୟରେ, ଭାରତ ବ୍ୟାଙ୍କ ମାମଲା (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ସମେତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ନିଷ୍ପତ୍ତିର ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦେଇଥିଲେ ଯେ, କୌଣସି ସଂସ୍ଥାକୁ ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥରେ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବୋଲି ଗଣ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ, କେବଳ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକରଣର କେତେକ ବାହ୍ୟ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଥିବା ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ; ବରଂ ତାହାର ନିକଟରେ ଏପରି ନିଷ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାର କ୍ଷମତା ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯାହାର ଚୂଡ଼ାନ୍ତତା ଏବଂ ପ୍ରାମାଣିକତା ରହିଥାଏ । ଏହି ଦୁଇଟି ହେଉଛି ଏକ ନ୍ୟାୟିକ ଘୋଷଣାର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ପରୀକ୍ଷାମାନ ।

ଶ୍ରୀ ବିରିନ୍ଦର କୁମାର ସତ୍ୟୱାଦୀ ବନାମ *ପଞ୍ଜାବ* ରାଜ୍ୟ, [1955] 2 SCR 1013 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଅର୍ଦ୍ଧ-ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକରଣ ଠାରୁ ପୃଥକ କରୁଥିବା ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ହେଉଛି, ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉପରେ ବିବାଦଗୁଡ଼ିକୁ ନ୍ୟାୟିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବା ଏବଂ ପକ୍ଷମାନଙ୍କର ଅଧିକାରକୁ ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ରାୟ ମାଧ୍ୟମରେ ଘୋଷଣା କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ନ୍ୟସ୍ତ ରହିଥାଏ । କୌଣସି ବିବାଦର ନ୍ୟାୟିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ପକ୍ଷମାନଙ୍କର ନିଜ ଦାବିର ସମର୍ଥନରେ ଶୁଣାଣି ହେବାର ଅଧିକାର ରହିବ ଏବଂ ସେହି ଦାବିକୁ ପ୍ରମାଣ କରିବା ପାଇଁ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାର ଅଧିକାର ମଧ୍ୟ ରହିବ । ଏହା ସହିତ, ସମ୍ପୃକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଉପସ୍ଥାପିତ ସାକ୍ଷ୍ୟର ବିଚାର କରି ଏବଂ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ମାମଲାର ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବେ । ଅତଏବ, କୌଣସି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏକ ଅର୍ଦ୍ଧ-ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକରଣଠାରୁ ପୃଥକ ଭାବେ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ କି ନୁହେଁ, ସେହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଲେ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଉକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସମସ୍ତ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ବିଦ୍ୟମାନ ଅଛି କି ନାହିଁ ।

ପୂର୍ବୋକ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ *ଠାକୁର ଯୁଗଳ କିଶୋର ସିହ୍ନା* ବନାମ *ସୀତାମଢ଼ି ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ କୋ-ଅପରେଟିଭ୍ ବ୍ୟାଙ୍କ ଲିମିଟେଡ୍ ଓ ଅନ୍ୟଜଣେ,* [(1967) 3 SCR 163] ମାମଲାରେ ଅନୁମୋଦନ ସହ ଉଦ୍ଧୃତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ମାମଲାରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା ଯେ, ବିହାର ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା କୋ-ଅପରେଟିଭ୍ ସୋସାଇଟିଜ୍ ଅଧିନିୟମ, 1935 ଅଧୀନରେ ଥିବା ଜଣେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଭାବେ ସହକାରୀ ସମିତିମାନଙ୍କର ସହକାରୀ ନିବନ୍ଧକଙ୍କୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅବମାନନା ଅଧିନିୟମ, 1952ର ପ୍ରୟୋଜନ ପାଇଁ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବୋଲି ଗଣ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ କି ନାହିଁ । କୌଣସି ବୈଧାନିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି କି ନାହିଁ, ତାହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପାଇଁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଏବଂ ସେହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସହକାରୀ ନିବନ୍ଧକଙ୍କ କ୍ଷମତା, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ସହକାରୀ ନିବନ୍ଧକ ନ୍ୟାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରନ୍ତି । ତେଣୁ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅବମାନନା ଅଧିନିୟମ, 1952ର ପ୍ରୟୋଜନ ପାଇଁ ସହକାରୀ ନିବନ୍ଧକଙ୍କୁ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବୋଲି ଗଣ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ।

ବିବାଦୀୟ ପ୍ରଶ୍ନର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବା । ଏହି ଅଧିନିୟମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ରାଜ୍ୟରେ ସାର୍ବଜନୀନ ଏବଂ ଧର୍ମାର୍ଥ ନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଶାସନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ଉନ୍ନତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା । ଅଧିନିୟମର ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଯଥାଚିତ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପରେ ସାର୍ବଜନୀନ ନ୍ୟାସର ପଞ୍ଜୀକରଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି। ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ନ୍ୟାସକୁ ସାର୍ବଜନୀନ ନ୍ୟାସ ଭାବେ ପଞ୍ଜୀକୃତ କରିବା ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ। ଧାରା 19ରେ ଏହି ପଞ୍ଜୀକରଣ ପାଇଁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି। ସାର୍ବଜନୀନ ନ୍ୟାସରେ ସ୍ୱାର୍ଥ ଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଆବେଦନ ଉପରେ କିମ୍ବା ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ ନିଜ ଆଡୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବେ :

(i) କୌଣସି ନ୍ୟାସ ବିଦ୍ୟମାନ ଅଛି କି ନାହିଁ ଏବଂ ସେହି ନ୍ୟାସଟି ସାର୍ବଜନୀନ ନ୍ୟାସ କି ନୁହେଁ;
(ii) କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତି ସେହି ନ୍ୟାସର ସମ୍ପତ୍ତି କି ନୁହେଁ;
(iii) ନ୍ୟାସର ବିଷୟବସ୍ତୁର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ ତାଙ୍କ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ କି ନୁହେଁ;

(iv) ସେହି ନ୍ୟାସର ନ୍ୟାସୀମାନେ ଏବଂ ପରିଚାଳକଙ୍କ ନାମ ଓ ଠିକଣା;

(v) ସେହି ନ୍ୟାସର ନ୍ୟାସୀ ପଦରେ ଉତ୍ତରାଧିକାର ଲାଭ କରିବାର ପ୍ରଣାଳୀ;

(vi)ସେହି ନ୍ୟାସର ଉତ୍ପତ୍ତି, ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ;

(vii) ସେହି ନ୍ୟାସର ବାର୍ଷିକ ମୋଟ ହାରାହାରି ଆୟ ଓ ବ୍ୟୟର ପରିମାଣ; ଏବଂ

(viii) ଧାରା 18ର ଉପଧାରା (5) ଅନୁଯାୟୀ ବିହିତ ହୋଇଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିବରଣୀ ।

ଧାରା 73 ଅନୁଯାୟୀ, ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁଥିବା ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ, ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1908 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ମକଦ୍ଦମାର ବିଚାର କରିବା ସମୟରେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପାଖରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେଉଁ କ୍ଷମତା ନ୍ୟସ୍ତ ରହିଛି, ସେହି ସମାନ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି :

(a) ସତ୍ୟତାକୁ ଶପଥପତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରମାଣ କରିବା;

(b) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସମନ ଜାରି କରି ତାଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଶପଥପୂର୍ବକ ପରୀକ୍ଷା କରିବା;

(c) ଦସ୍ତାବିଜର ପ୍ରକଟୀକରଣ ଏବଂ ପରିଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦେବା ତଥା ଦସ୍ତାବିଜ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବା;

(d) କମିଶନ ଜାରି କରିବା ।

ଧାରା 74ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ଯେ, ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ କରାଯାଉଥିବା ସମସ୍ତ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଏବଂ ଅପିଲଗୁଡ଼ିକୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 193, 219 ଏବଂ 228ର ଅର୍ଥରେ ନ୍ୟାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ବୋଲି ଗଣ୍ୟ କରାଯିବ । ଧାରା 76ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ଯେ, ଅଧିନିୟମରେ ଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହିତ ଅସଙ୍ଗତ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ହେଉଥିବା ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟବିଧିରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବ । ବିବାଦୀୟ ପ୍ରଶ୍ନର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାଇଁ ଧାରା 79 ଏବଂ ଧାରା 80 ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଧାରା 79ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ଯେ, କୌଣସି ନ୍ୟାସ ବିଦ୍ୟମାନ ଅଛି କି ନାହିଁ, ସେହି ନ୍ୟାସଟି ସାର୍ବଜନୀନ ନ୍ୟାସ କି ନୁହେଁ କିମ୍ବା କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମ୍ପତ୍ତି ସେହି ନ୍ୟାସର ସମ୍ପତ୍ତି କି

ନୁହେଁ, ସେହି ପ୍ରଶ୍ନର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପ-ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ କରିବେ ଏବଂ ଏହି ଅଧିନିୟମରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବା ଅନୁଯାୟୀ ଅପିଲରେ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ ଏହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବେ । ଉପ-ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ଅପିଲରେ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନ ଉପରେ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ଅପିଲରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ତାହା ବାତିଲ ହୋଇନାହିଁ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଏବଂ ନିଷ୍କର୍ଷାତ୍ମକ ହେବ । ଧାରା 80 ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତାକୁ ବର୍ଜିତ କରିଛି। ଏଥିରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ଯେ, ଏହି ଅଧିନିୟମରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଅନ୍ୟଥା ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିଲେ, ଏହି ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଏହା ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ବିଚାର କରାଯିବାକୁ ଥିବା କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନର ନିଷ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ବିଚାର କରିବାର ଅଧିକାର ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ରହିବ ନାହିଁ; ଏବଂ ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ସେହି ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ଆଦେଶକୁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଏବଂ ନିଷ୍କର୍ଷାତ୍ମକ କରାଯାଇଛି, ସେହି ବିଷୟରେ ମଧ୍ଯ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର କୌଣସି ଅଧିକାରିତା ରହିବ ନାହିଁ ।

ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ, କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଣାଳୀ, ଅଧିକାରିତା ଏବଂ ଅପିଲ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବା ଅଧିନିୟମର ଏକାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟରେ, ଧାରା 70 ଅନୁଯାୟୀ ନିମ୍ନଲିଖିତ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ଉପ-ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିକଟରେ ଅପିଲ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି :

(a) ଧାରା 20 ଅନୁଯାୟୀ ଦିଆଯାଇଥିବା ନିଷ୍କର୍ଷ ଏବଂ ଆଦେଶ, ଯଦି କିଛି ଥାଏ;

(b) ଧାରା 22 ଅନୁଯାୟୀ ଦିଆଯାଇଥିବା ନିଷ୍କର୍ଷ;(b-1) ଧାରା 22A ଅନୁଯାୟୀ ଦିଆଯାଇଥିବା ନିଷ୍କର୍ଷଗୁଡ଼ିକ;

(c) ଧାରା 28 ଅନୁଯାୟୀ ଦିଆଯାଇଥିବା ନିଷ୍କର୍ଷ;

(d) ଧାରା 54ର ଉପଧାରା (3) ଅନୁଯାୟୀ ଦିଆଯାଇଥିବା ଆଦେଶ ।

ଧାରା 72 ଅନୁଯାୟୀ, ସେଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା କୌଣସି ନ୍ୟାସ ବିଦ୍ୟମାନ ଅଛି କି ନାହିଁ, ସେହି ନ୍ୟାସଟି ସାର୍ବଜନୀନ ନ୍ୟାସ କି ନୁହେଁ କିମ୍ବା କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତି ସେହି ନ୍ୟାସର ସମ୍ପତ୍ତି କି ନୁହେଁ, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ କ୍ଷୁବ୍ଧ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି, ଉକ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତିର ତାରିଖଠାରୁ 60 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସେହି

ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ବାତିଲ କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ କରିପାରିବେ । ଏହି ଧାରାରେ ଆହୁରି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଭାବେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ଯେ, ଉପଧାରା (2) ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଅପିଲ କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ଏହିପରି ଅପିଲକୁ ସେହିପରି ବିଚାର କରାଯିବ, ଯେପରି ଏହା ଏକ ଡିକ୍ରି ବିରୁଦ୍ଧରେ ସାଧାରଣତଃ ହୋଇଥିବା ଅପିଲ । ସାର୍ବଜନୀନ ନ୍ୟାସ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଯେଉଁ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକରେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ଅଧିକାରିତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି, ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା ଉପରେ ଲାଗିଥିବା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନଥାନ୍ତା, ତେବେ ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 92 ଅନୁଯାୟୀ ସେହି ବିଷୟଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥାନ୍ତା । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 5(2)ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିବା ଅନୁଯାୟୀ, ଉପ-ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତ ହେବାକୁ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ବାର୍‌ର ସଦସ୍ୟ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ। ତେଣୁ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କର ଆଇନଗତ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ। ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବାପରି, ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ ରାଜ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ସେବାରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ଜଣେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ ଥିଲେ, ଯାହାଙ୍କ ସେବାକୁ ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ଅଧୀନରେ ରଖାଯାଇଥିଲା ।

ଅଧିନିୟମର ଯୋଜନା, ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷମତା ଏବଂ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ପରିଶୀଳନରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୁଏ ଯେ, ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ ଜଣେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଆଇନଗତ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଥିବା ଅଧିକାରୀ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ। ସାର୍ବଜନୀନ ନ୍ୟାସର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିମ୍ବା କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତି ନ୍ୟାସ ସମ୍ପତ୍ତି କି ନୁହେଁ, ଏହିପରି କୌଣସି ବିବାଦ ଉଠିଲେ ସେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଶୁଣାଣି କରିବେ ଏବଂ ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଓ ଆଇନକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରି ପ୍ରମାଣ ଗ୍ରହଣ ପରେ ଏକ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିବେ। ସେହି ରାୟ, ଅପିଲରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରାଯିବା କିମ୍ବା ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଅପିଲ ମାଧ୍ୟମରେ ତାହାର ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ରହିବ । ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଇ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥିବା ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତାକୁ ବର୍ଜିତ କରାଯାଇଛି।

ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ କେବଳ ଏକ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକରଣର ବାହ୍ୟ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟମାନ ନୁହେଁ, ବରଂ ସେ ଏପରି ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ରାୟ

ପ୍ରଦାନ କରିବାର କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟ ରଖନ୍ତି, ଯାହାରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତତା ଏବଂ ପ୍ରାମାଣିକତା ରହିଥାଏ; ଯାହା ଏକ ନ୍ୟାୟିକ ନିଷ୍ପତ୍ତିର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ପରୀକ୍ଷାମାନ। ତେଣୁ, ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସମସ୍ତ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ବିଦ୍ୟମାନ । ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖିଲେ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ସମସ୍ତ ପକ୍ଷଙ୍କୁ ଶୁଣାଣି କରିବା ପରେ ଅପିଲରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତତାର ଅଧୀନରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାର କ୍ଷମତା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ କିଛି ପ୍ରଶାସନିକ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ପଡୁଥିବା କଥା, ସେ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନୁହନ୍ତି ବୋଲି ନିଷ୍କର୍ଷରେ ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ରଖେ ନାହିଁ । ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ ପ୍ରଧାନତଃ ନ୍ୟାୟନିର୍ଣ୍ଣୟମୂଳକ ପ୍ରକୃତିର । ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ସମନ ଜାରି କରିବା, ଦସ୍ତାବିଜ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବା, ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ଶପଥପୂର୍ବକ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ଏବଂ ଉପସ୍ଥାପିତ ପ୍ରମାଣ ଓ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଯୁକ୍ତିତର୍କ ଆଧାରରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିଷ୍କର୍ଷରେ ପହଞ୍ଚିବା ସମେତ, ଏକ ସାଧାରଣ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଛି।

ଉପରୋକ୍ତ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଆମେ ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରୁଛୁ ଯେ, ସହକାରୀ ଧର୍ମାର୍ଥ ଆୟୁକ୍ତ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅବମାନନା ଅଧିନିୟମ, 1971ର ଧାରା 2 ଏବଂ 3ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଟନ୍ତି । ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଅପିଲଟିକୁ ଖାରଜ କରାଯାଉଛି ଏବଂ ପକ୍ଷଗଣଙ୍କୁ ନିଜ ନିଜ ମକଦ୍ଦମା ଖର୍ଚ୍ଚ ନିଜେ ବହନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଉଛି ।

ଏନ୍. ଜେ. ଆବେଦନ ଖାରଜ ହେଲା ।

<u>ଅସ୍ୱୀକରଣ</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:

ତପସ୍ବିନୀ ବିଶ୍ୱାଳ, ଅନୁବାଦିକା,

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ,କଟକ ।